

פרה מכפרת על "עגל הזהב" המרקד בינינו לבטל ב' שערות שחורות: "כוחי ועוצם ידי"

חשבתי דרכי לבאר כוונת המדרש על פי הידוע, כי מה שצוה הקב"ה לישראל להקריב קרבן פסח ביציאתם ממצרים, הוא כדי לתקן מה ששקעו ישראל בטומאת מצרים לעבוד עבודה זרה לטלה אלהי המצרים, כמו שכתוב (שמות יב כא): "ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח". ודרשו במדרש (שמו"ר טז ב): "משכו ידיכם מעבודת כוכבים וקחו לכם צאן ושחטו אלהיהם של מצרים ועשו הפסח".

והביאור הוא כמו שהאריך בזה ה"בני יששכר" (ניסן מאמר ד דרוש א ע"ד הרמז), ועוד ביתר אריכות ב"דרך פקודיך" (מצות עשה ו חלק המחשבה אות ג) כי המצרים האמינו שהקב"ה מסר את העולם להנהגת המזלות, אשר הבכור בהם הוא חודש הראשון ניסן שמזלו טלה, לכן עבדו לטלה כדי להמשיך ממנו מזל והצלחה בכל מעשיהם.

הנה כי כן מאחר שגם ישראל שקעו בעבודה זרה זו של המצרים, צוה להם הקב"ה לקחת את הטלה בעיצומו של חודש ניסן שמזלו טלה, לשחטו ולהקריבו לקרבן פסח לה' אלקי ישראל, כדי שבמעשה נשגב זה יגלו את דעתם, שכל המזלות ובראשם הטלה בטלים ומבוטלים כעפרא דארעא, ואין להם שום כוח כי אם למלא את רצון ה' והשגחתו בעולם.

זאת ועוד ידוע, כי פרה אדומה היא כפרה על חטא העגל, כמו שהביא רש"י (במדבר יט כב) בשם רבי משה הדרשן טעם על חוקת הפרה שהיא כפרה על חטא העגל:

"ויקחו אליך, משלהם, כשם שהם פרקו נזמי הזהב לעגל משלהם, כך יביאו זו לכפרה משלהם. פרה אדומה, משל לבן

מוכח כי חוקת הפרה גדולה מחוקת הפסח, לכן הקדימו חכמינו ז"ל פרשת פרה שהיא טהרתן של כל ישראל לפרשת החודש שנזכר בה קרבן פסח.

הנה כי כן דבר בעתו מה טוב לבאר דברי רבי חמא, כי פרשת פרה קודמת לפרשת החודש: "שהיא טהרתן של כל ישראל", איך שייך ענין זה גם בימינו אשר בעוונותינו הרבים אין לנו פרה אדומה בפועל, אלא שאנו מקיימים מצוה זו בקריאת פרשת פרה בבחינת (הושע יד ג): "ונשלמה פרים שפתינו", ובכן מאיזו טומאה אנו זוכים לטהרה בקריאת פרשת פרה.

חוקת הפרה וחוקת הפסח הם תיקון לעבודה זרה

פתח דברינו יאיר לבאר מה שמסתפק המדרש: "יהי לבי תמים בחוקיך, זה חוקת הפסח וחוקת פרה אדומה, למה ששניהן דומין זה לזה, בזה נאמר זאת חוקת הפסח, ובה נאמר זאת חוקת התורה, ואי אתה יודע איזו חוקה גדולה מזו". וצריך ביאור מה ראה המדרש על ככה להשוות בין חוקת הפסח לחוקת הפרה. זאת ועוד, שטרם לפתור לנו הספק של: "אי אתה יודע איזו חוקה גדולה מזו", ומוכיח שחוקת הפסח גדולה מחוקת הפרה, לשם מה נחוץ לנו לדעת איזה מהן גדולה.

עוד ראוי להתבונן וכי בתורה ישנם רק שני חוקים אלו, הלא ישנם עוד הרבה חוקים כמבואר בגמרא (יומא סז:): "ואת חקותי תשמרו, דברים שהשטן משיב עליהן, ואלו הן, אכילת חזיר, ולבישת שעטנז, וחליצת יבמה, וטהרת מצורע, ושעייר המשתלח". מדוע אם כן טרח המדרש להשוות דוקא בין שני חוקים אלו - חוקת הפסח וחוקת הפרה, לחקור ולהוכיח איזה מהן גדולה מהשניה.

שבת קודש הבא עלינו לטובה נקרא "שבת פרה", על שם שבשבת זה אנו קוראים בתורה פרשת פרה אדומה, כמו ששנינו במשנה (מגילה טז): "ראש חודש אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים... בשניה זכור, בשלישית פרה אדומה, ברביעית החודש הזה לכם". ופירש רש"י: "פרה אדומה, להזהיר את ישראל לטהר, שיעשו פסחיהן בטהרה. ברביעית החודש הזה לכם, ששם פרשת הפסח".

והוסיף רש"י עוד בשם הירושלמי ומקור הדבר בירושלמי (מגילה פ"ג ה"ה): "אמר רבי חמא, בדין הוא שתקדים החודש לפרה, שבאחד בניסן הוקם המשכן ובשני נשרפה הפרה, ולמה פרה קודמת, שהיא טהרתן של כל ישראל". ונראה להוסיף תבלין בביאור דברי רבי חמא, על פי המבואר במדרש (שמו"ר יט ב) על הפסוק הנאמר בפרשת בא במצות הקרבת קרבן פסח (שמות יב מג):

"זאת חקת הפסח, זה שאמר הכתוב (תהלים קיט פ) יהי לבי תמים בחוקיך, זה חוקת הפסח וחוקת פרה אדומה, למה ששניהן דומין זה לזה, בזה נאמר זאת חוקת הפסח, ובה נאמר זאת חוקת התורה, ואי אתה יודע איזו חוקה גדולה מזו. משל לב' מטרונות דומות שהיו מהלכות, שתיהן כאחת נראות שוות, מי גדולה מזו, אותה שחברתה מלווה אותה עד ביתה והולכת אחריה. כך בפסח נאמר בו חוקה ובפרה נאמר בה חוקה, ומי גדולה, הפרה שאוכלי פסח צריכין לה, שנאמר (במדבר יט יז) ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת".

מעתה נראה כי זהו ביאור דברי רבי חמא באמרו: "ולמה פרה קודמת, שהיא טהרתן של כל ישראל". כלומר מאחר שאוכלי הפסח צריכים לטהרת הפרה, כי אסור להקריב ולאכול הקרבן פסח בטומאה, ומזה

מליצת משה: "רבונו של עולם בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל... הוא גרם שעשו את העגל"

כלי יקר: החטא ב"עגל הזהב" היה כדי להמשיך זהב משור שבמרכבה בבחינת: "ורב תבואות בכוח שור"

"וביום פקדי ופקדתי", שורש כל החטאים הוא ברדיפה אחרי "עגל הזהב" שמרקד בינינו בכל דור ודור

"מחצית השקל" הוא כפרה על "עגל הזהב", על ידי שיזכור האדם שאין אדם מת "וחציי" תאוותו בידו

כך אמר הקב"ה שיעקר כפרה זו היא על השורש, דהיינו על הדבר אשר היה סיבה על כל העבירות האלו, וזהו רוב הזהב וחמדת הממון הביאים לידי מעשה זה, כאמרו ז"ל (יומא פו): ויעשו להם אלהי זהב, אמר משה לפני הקב"ה, אתה גרמת להם בעבור רוב זהב שהשפעת להם כו'.

וביאור הדבר כך הוא, לפי שהשפיע להם רוב זהב, על כן היו חמדנים ועינם לא תשבענה, וביקשו להם בצורת שור, כי פני השור מהשמאל במרכבה, וכתוב (איוב לו כב) מצפון זהב יאתה, וחשבו שמזל שור מעשיה, והוא ישפיע להם עוד רוב זהב, וכמו שכתוב (משלי יד ד) ורב תבואות בכוח שור, וכן יוסף (בראשית מב ו) המשביר לכל הארץ, נקרא (דברים לג יז) בכור שור.

ביאור דבריו הקדושים על פי הידוע, כי שפע של זהב בא מצפון שהוא שמאל לעומת דרום מימין, כמו שכתוב: "מצפון זהב יאתה". וזהו ששנינו בגמרא (ב"ב כה:): "הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין, וסימנך שלחן בצפון ומנורה בדרום".

והנה מקרא מלא דיבר הכתוב: "ורב תבואות בכוח שור", כי ריבוי התבואות בא משור שבמרכבה שהוא בשמאל, כמו שכתוב (יחזקאל א י): "ופני שור מהשמאל". לכן יוסף שכלכל את כל העולם בשנות הרעב ככתוב (בראשית מב ו): "ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ", נאמר עליו (דברים לג יז): "בכור שורו הדר לו".

לפי זה מבאר ה"כלי יקר", כי מטעם זה ביקשו העם מאהרן שיעשה להם עגל מסכה

ובהשקפה ראשונה דברים אלו חתומים וסתומים, שהרי חטא העגל לא היה קשור ברדיפה אחרי בצע כסף וזהב, אלא בעבודה זרה שהשתחוו לו כמו שכתוב (שמות לב ד): "ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים", אם כן איך אמר משה על כך: "בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די, הוא גרם שעשו את העגל".

אך ביאור הדבר הוא שחכמינו ז"ל גילו לנו כאן יסוד גדול, כי שורש החטא של עשיית עגל מסכה מזהב, לא היה אלא עבודה זרה של רדיפה אחרי בצע ורכושי העולם הזה בבחינת "עגל הזהב", לכן יפה המליץ משה רבינו אדון כל הנביאים על ישראל לפני הקב"ה: "רבונו של עולם בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די, הוא גרם שעשו את העגל", כי ריבוי הכסף והזהב גרר אותם לרדוף אחרי "עגל הזהב".

רעיון נשגב של הכלי יקר

תמכתי יתדותי ללמוד רעיון נשגב זה מדבריו הנפלאים של ה"כלי יקר" פרשת כי תשא (שמות ל יג), אשר ביאר שם מדוע הבאת "מחצית השקל" היא כפרה על חטא העגל, והנה הדברים בלשון קדשו:

"לפי שמהידוע שבכל הסרת איזו דבר רע, צריך להסיר הסיבה וממילא יתבטל המסובב, כדרך שאמרו רז"ל (תנחומא פרשת חקת אות ח) על כפרת העגל, תבוא האם ותקנח צואת בנה, כי הפרה אדומה האם אשר הולידה את העגל, בביטול השורש יפלו מעצמם הענפים, אבל אם תכרות הענפים יש לחוש, פן יחזור שורש פורה ראש ולענה להצמיח הענפים.

שפחה שטינף פלטיין של מלך, אמרו תבואו ותקנח הצואה, כך תבוא פרה ותכפר על העגל. אדומה, על שם (ישעיה א יח) אם יאדימו כתולע, שהחטא קרוי אדום. תמימה, על שם ישראל שהיו תמימים ונעשו בו בעלי מומין, תבוא זו ותכפר עליהם ויחזרו לתמותם. לא עלה עליה עול, כשם שפרקו מעליהם עול שמים".

מעתה ירווח לנו להבין מה שמשוה המדרש בין שני החוקים: "יהי לבי תמים בחוקיך, זה חוקת הפסח וחוקת פרה אדומה, למה ששניהן דומין זה לזה, בזה נאמר זאת חוקת הפסח, ובוזה נאמר זאת חוקת התורה". כי לפי המבואר אכן יש קשר נפלא בין קרבן פסח לפרה אדומה, שהרי הצד השוה שבהם הוא ששניהם באים לכפר על עבודה זרה.

עבודה זרה של עגל הזהב הרדיפה אחרי בצע זהב

בדרך זו במסילה נעלה לבאר לפי זה ספיקת המדרש: "ואי אתה יודע איזו חוקה גדולה מזו", ומביא ראיה ממה שאוכלי הפסח צריכים לטהרת הפרה, הרי זו הוכחה כי חוקת הפרה גדולה מחוקת הפסח, וצריך ביאור לשם מה נחוץ לנו לדעת איזו מהן יותר גדולה.

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שדרשו בגמרא (ברכות לב.), על מה שאמר משה רבינו (דברים א א): "ודי זהב, אמרי דבי רבי ינאי, כך אמר משה לפני הקב"ה, רבונו של עולם בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די, הוא גרם שעשו את העגל. אמרי דבי רבי ינאי, אין ארי נוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר..."

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, משל לאדם אחד שהיה לו בן, הרחיצו וסכו והאכילו והשקוהו, ותלה לו כיס על צוארו, והושיבו על פתח של זונות, מה יעשה אותו הבן שלא יחטא... רב נחמן אמר מהכא, ורם לבבך ושכחת את ה', ורבנן אמרי מהכא (דברים לא כ), ואכל ושבע ודשן ופנה [אל אלהים אחרים], ואי בעית אימא מהכא, וישמן ישרון ויבעט. אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, מנין שחזר הקב"ה והודה לו למשה, שנאמר (הושע ב י) וכסף הרביתי להם וזהב עשו לבעל".

היצר של עבודה זרה, אולם לא נתבטל לגמרי כי רדיפת הממון והעושר היא עבודה זרה בימינו, והנה הדברים בלשון קדשו:

"ושמעתי מגדול אחד שאמר, זה היצר הרע של עבודה זרה (יומא ט.ט.) אנשי כנסת הגדולה הרגו אותו, זה תמיה גדולה האיך אפשר להרוג המלאך שהוא גוף נקי זך ורוחני, אלא רק שהעבירו מאומנתו ראשונה, אם כן מה הוא אומנתו עתה, הלא כל מלאך נברא לאיזה שליחות, אלא שנותנים לו אומנות הממון לבלבל בני אדם ברדיפת ממון ועושר, שזהו קרוב לעבודה זרה".

מחצית השקל ופרה אדומה - ביזת מצרים וביזת הים

נחזור לדברי ה"כלי יקר" שמבאר בזה כמין חומר, הטעם שצוה הקב"ה להביא "מחצית השקל" כפרה על חטא העגל, ובלשון קדשו: "ועל כן צוה ליתן מחצית השקל לכפר על החומד ממון, שלעולם אין בידו יותר מן המחצית, כאמרם ז"ל (קהלת רבה א יג) יש בידו מנה מתאוה מאתים, יש בידו מאתים מתאוה ד' מאות, נמצא שלעולם אין בידו יותר מן מחצית השקל".

כלומר "מחצית השקל" מבטא את הידיעה הברורה, שאין אדם מסוגל להשיג יותר ממחצית תאוות הכסף, כי תמיד הוא מתאוה להשיג כפליים ממה שיש לו, לכן עדיף שישבור את תאוות הבצע בבחינת "מחצית השקל", ובכך יש כפרה על החטא הגדול של הרדיפה אחרי "עגל הזהב".

בדרך זו הוא מוסיף לבאר בדרך נפלאה, מדוע צוה הקב"ה להביא גם פרה אדומה כפרה על חטא העגל, הלא כבר נצטוו להביא מחצית השקל כפרה על העגל:

"ויכול להיות לפי ששפע זה היה מן ביזת מצרים וביזת הים, אשר עליהם אמר שלמה (שיר השירים א יא) תורי זהב נעשה לך עם נקודת הכסף, פירש רש"י נקודת הכסף היינו ביזת מצרים, ותורי זהב היינו ביזת הים, על כן באו שני מיני כפרה אלו, כי תבוא פרה אדומה ותכפר על התולדה, דהיינו עגל של זהב האדום הזה, ויבואו מחצית שקלי כסף אלו לכפר על חטא הנמשך מן נקודת הכסף, כי בזמן שריבוי הכסף מצוי אצל בעליו, אז הוא מוסיף תאוה על תאוותיו".

"פרה אדומה" היא גם כן כפרה על "עגל הזהב", כי דמיה יקרים משום שהיא פסולה בשתי שערות שחורות

רבינו בחיי: ביאור כפל הלשון "כוחי ועוצם ידי", "כוחי" מצד המזל למעלה, "ועוצם ידי" מצד העמל למטה

ב' שערות שחורות הן רמז על ב' סכנות של "כוחי ועוצם ידי", המתעוררות בעקבות הרדיפה אחרי "עגל הזהב"

פרשת פרה מכונה: "טהרתן של כל ישראל", כי בכל דור צריכים כל ישראל טהרה מהרדיפה אחרי "עגל הזהב"

העגל (שמות לב לד): "וביום פקדי ופקדתי עליהם את חטאתם". ופירש רש"י: "תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם, ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל". ונתייגעו המפרשים להבין איזה קשר יש בין חטא העגל לשאר העונות.

אך לפי האמור הביאור בזה, כי כאשר נתבונן נשכיל להבין כי שורש פורה ראש ולענה של כל החטאים בכל דור ודור, הוא מעין חטא עבודה זרה של הרדיפה אחרי "העגל הזהב", שהרי כך מזהיר אותנו הכתוב בפרשת עקב (דברים ח יא):

"השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך... פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת, ובקרך וצאנך ירביון וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה, ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים... ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כוח לעשות חיל".

מבואר מזה כי שורש שכחת ה' נובע מצד הרדיפה אחרי ריבוי הכסף והזהב, אשר כפי שלמדנו הוא שורש החטא של "העגל הזהב". הנה כי כן זהו שאמר הקב"ה למשה: "וביום פקדי ופקדתי עליהם את חטאתם", כי אמנם כן בכל העונות מעורב השורש של חטא העגל שהוא הרדיפה אחרי "העגל הזהב".

נפלא לצרף בזה מה שכתב הרה"ק רבי אלעזר בנו של הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע ב"אגרת הקודש" [הנדפס בנועם אלימלך], כי אף שביטלו אנשי כנסת הגדולה

שהוא שור צעיר, כדי שימשיך להם שפע רב של זהב משור שבמרכבה. וזהו שהמליץ משה רבינו על ישראל: "ודי זהב, רבנו של עולם בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די, הוא גרם שעשו את העגל". כי ריבוי הזהב גרם להם לשקוע ברדיפה אחרי "עגל הזהב".

ונראה לפרש לפי זה מה שאמרו הערב רב על העגל: "אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים", שהרי הקב"ה הוציאם ממצרים ברכוש גדול של ביזת מצרים וביזת הים, לכן באו בדברי שקר כי אלהים זה שהעלו ממצרים, היה שור שבמרכבה שממנו נמשך הזהב.

יומתק לבאר בזה מה שאמרו העם אל אהרן (שמות לב א): "קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו, כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו", על פי המבואר בגמרא (סוטה יג): "בא וראה כמה חביבות מצוות על משה רבינו, שכל ישראל כולן נתעסקו בביזה והוא נתעסק במצוות, שנאמר חכם לב יקח מצוות".

הנה כי כן זהו שאמרו הערב רב בגנותו של משה: "כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו", שאינו מתעסק כלל בביזה כי אם במצוות, לכן עשה לנו במקומו אלהים של "עגל הזהב", אשר ילך לפנינו להמשיך לנו עפרות זהב.

החטא של "עגל הזהב" עדיין מרקד בינינו

ועתה בא וראה כי על פי האמור יאיר לנו להבין, מה שאמר הקב"ה למשה אחרי חטא

הרדיפה אחרי "עגל הזהב", תכליתה לעקור את הטעות של "עוצם ידי" למטה.

וזהו שמסתפק המדרש איזה משני החוקים יותר גדול, "חוקת הפסח" העוקרת האמונה במזלות של מעלה בבחינת "כוחי", או "חוקת הפרה" העוקרת את רדיפת האדם אחרי "העגל הזהב" בבחינת "עוצם ידי". ומביא המדרש ראייה כי חוקת הפרה גדולה מחוקת הפסח, שהרי אוכלי הפסח צריכים לחוקת הפרה להיטהר מטומאתם.

הביאור בזה כי הן אמת שגם אחרי שהוציאנו הקב"ה מגלות מצרים, עדיין מוטלת עלינו החובה להקריב קרבן פסח טלה בכל שנה, כדי לגלות בזה אמונתנו בה' אלקי עולם שכל המזלות ובראשם הטלה בטלים לרצונו, אולם אחרי שהוציאנו הקב"ה מגלות מצרים בגשמיות וברוחניות ונתן לנו את תורתו, שוב אין כל כך סכנה גדולה שנשקע ח"ו שוב בטומאת מצרים לעבוד עבודה זרה למזלות של מעלה.

אך לעומת זה הכפרה של הפרה אדומה, הבאה לכפר על הרדיפה אחרי "עגל הזהב", אשר בעוונותינו הרבים השטן הזה עדיין מרקד בינינו, הנה גם אוכלי הפסח שכבר נטהרו מהסכנה של האמונה במזלות של מעלה, עדיין צריכים לטהרת הפרה אדומה אשר דמיה יקרים, כי שתי שערות שחורות של "כוחי ועוצם ידי" פוסלות בה.

מעתי יאירו עינינו וישמח לבנו להבין מאמר רבי חמא בירושלמי: "בדין הוא שתקדים החודש לפרה, שבאחד בניסן הוקם המשכן ובשני נשרפה הפרה, ולמה פרה קודמת, שהיא טהרתן של כל ישראל". הכוונה בזה כי טהרת הפרה מהרדיפה אחרי "עגל הזהב", היא "טהרתן של כל ישראל" בכל דור ודור.

הנה כי כן בשבת קודש הבא עלינו לטובה, כאשר אנו שומעים את קריאת התורה בפרשת פרה אדומה, מוטלת עלינו החובה לכוון לכפר על חטא הרדיפה אחרי "עגל הזהב" אשר הוא עדיין מרקד בינינו, ונתפלל להקב"ה שיטהר את לבבנו שלא ניפול ברשת היצר של שתי שערות שחורות: "כוחי ועוצם ידי", אלא נדע נאמנה שהקב"ה נתן לנו כוח לעשות חיל.

רחש לבי דבר טוב לבאר בזה דברי חכמים שאמרו בלשון קדשם: "אמאי דמיה יקרין, הואיל ושתי שערות פוסלות בה". על פי מה שביאר הרבינו בחיי פרשת עקב (שם) כפל הלשון בכתוב: "ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי. יאמר אולי יגבה לבך, כשתראה שפע הטובה הבאה אליך, ותאמר כי זה מצד המזל, ואמרת בלבבך כוחי - כוח מזלי למעלה, שתחשוב שיש מזל לישראל, ועוצם ידי למטה עשה לי את החיל הזה".

נמצינו למדים מדבריו הקדושים, כי כאשר מזהיר אותנו הכתוב על הסכנה הגדולה של ריבוי הרכוש שעלול להביא למחשבת פיגול: "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", (הרי זה כולל שני דברים: א) הטעות של "כוחי" - שיתלה הצלחתו בגלגל המזלות שלו למעלה בשמים, ב) הטעות של "עוצם ידי" - שיתלה הצלחתו להתפאר בעמל ידיו למטה בארץ.

לפי זה יש לומר כי זהו הרמז בשתי שערות שחורות הפוסלות את הפרה, כי פרה אדומה אמו של העגל היא כפרה על חטא הרדיפה אחרי "עגל הזהב", בבחינת: "תבוא אמו ותקנח צואת בנה", על כן שתי שערות שחורות פוסלות בה, לרמז על שתי הסכנות של "כוחי" מצד המזלות למעלה, "ועוצם ידי" מצד עמל ידיו למטה.

מעתי יומתק להבין מה שדקדקו חכמינו ז"ל לומר בלשון קדשם: "אמאי דמיה יקרין, הואיל ושתי שערות פוסלות בה". כלומר דמיה של הפרה האדומה יקרים, כדי שיוציא איש ישראל עליה כל ממון שבעולם לכפר בכך על הרדיפה אחרי "העגל הזהב", לכן שתי שערות שחורות של "כוחי ועוצם ידי" פוסלות בה.

קרבן פסח ופרה אדומה ביטול של "כוחי ועוצם ידי"

ועתה בא וראה כי על פי האמור יאיר לנו להבין ביתר שאת מאמר המדרש שהזכרנו בתחילת המאמר: "בפסח נאמר בו חוקה ובפרה נאמר בה חוקה, ומי גדולה, הפרה שאוכלי פסח צריכים לה, שנאמר ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת". כי כאשר נתבונן נראה שהקרבת הפסח מטלה ראש המזלות, תכליתה לעקור העבודה זרה למזלות של מעלה בבחינת "כוחי", ואילו הפרה אדומה המכפרת על

ביאור דבריו כי מחצית השקל שהיה מטבע של כסף, כמו שכתוב (שמות ל טז): "ולקחת את כסף הכיפורים מאת בני ישראל". וכן כתב הרמב"ם (שקלים פ"א ה"א): "מצות עשה מן התורה ליתן כל איש מישראל מחצית השקל בכל שנה ושנה... ונותן מחצית השקל כסף", הנה היא באה כדי לכפר על אותו חלק של חטא העגל, שנגרם מצד ביזת מצרים שהיה בבחינת: "נקודות הכסף".

אולם מה שצוה הקב"ה להביא פרה אדומה, היא כדי לכפר על אותו חלק של חטא "עגל הזהב", הבא מצד ביזת הים שהיה בבחינת: "תורי זהב", לכן היתה הפרה צריכה להיות "אדומה", רמז על זהב שהוא נוטה לאדמומית, וכן כתבו בעלי התוספות על התורה (במדבר יט יז): "הטעם היא אדומה לפי שבאה לכפר על מעשה העגל שהוא אדום כזהב".

שתי שערות שחורות - "כוחי ועוצם ידי"

אלא שעדיין מוטלת עלינו חובת הביאור, כי בשלמא "מחצית השקל" היא כפרה על חטא העגל, כמו שביאר ה"כלי יקר" ללמדנו להסתפק במחצית תאוותו, אולם מהו ביאור הענין שפרה אדומה היא כפרה על חטא העגל, כלומר איך בהבאת פרה אדומה אנו עוקרים את הרדיפה אחרי החומריות של "עגל הזהב".

ונראה לבאר הענין בזה, על פי המבואר בגמרא (עבודה זרה כד.) כי פרה אדומה דמיה יקרים, ומפרש בגמרא: "אמאי דמיה יקרין, הואיל ושתי שערות פוסלות בה". פירוש, אם יש בה אפילו רק שתי שערות שחורות הרי היא פסולה. נמצא שהיה צריך להוציא דמים יקרים כדי לקנות פרה אדומה שיש בה רק שערות אדומות.

וכן מצינו בגמרא (קידושין לא.) כי דמא בן נתינה אמר לחכמי ישראל שבאו לקנות אצלו פרה אדומה: "יודע אני בכם שאם אני מבקש מכם כל ממון שבעולם אתם נותנין לי". הנה כי כן מבואר היטב מדוע פרה אדומה היא כפרה על הרדיפה אחרי "עגל הזהב", שהרי לשם קיום מצוה זו היה צריך להוציא כל ממון שבעולם, ובכך יש כפרה על הרדיפה אחרי ריבוי הרכוש.